

Ίάσων.—Νά σκεφθῇτε... Μὰ ὡς πότε;...

Μαριάννα.—Δὲν ξέρω... Ἐσεῖς πόσες ἡμέρες σκεπτόσαστε;

Ίάσων.—Οὔτε μιά! Τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ τὸ εἶχ' ἀποφασίσει. Μὰ δὲ βρῆκα τὴν εὐκαιρία νὰ σᾶς τὸ πῶ... μὲ τὴν ἀδιαθεσίᾳ σας...

Μαριάννα.—Τότε...;

(Ἡ συνομιλία διακόπτεται, γιατί μπαίνει ὁ Δῆμος.)

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΠΛΟΣ ΧΑΜΟΣ

—Ξαναδιάβασέ μου το, γιέ μου, ἄλλη μιὰ φορά.

Καὶ βγάζοντας ἡ μάννα μου τὸ γράμμα ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς μοῦ τῶδωσε καὶ κάθισε κοντά μου. Τὰ μάτια τῆς ἀστραποβολοῦσαν ἀπὸ χαρά.

Τῆς τὸ ξαναδιάβασα, τρίτη τῶρα φορά.

Ὕστερα μοῦ τὸ πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια μὲν ἀρπαχτικά καὶ τῶβαλε πάλι στὸν κόρφο τῆς.

Εἶτανε τὸ γράμμα τοῦ Μήτσου μας, τοῦ ἀδερφοῦ μου, τοῦ ξενιτεμένου μας ἔδω καὶ δέκα χρόνια. Τὸ εἶχαμε πάρει ἀπὸ χτὲς τὸ πρωί. Μᾶς ἔγραψε πὼς μπαρκάρισε τώρα τελευταῖα μ' ἓνα λαθρεμπορικό τρεχαντήρι καὶ πὼς σὲ λίγες μέρες θάρθῃ μ' αὐτὸ στοῦ νησιοῦ μας τὴν πίσω κι' ἀπόμερη μεριά, κατὰ τοῦ Πουνέντη τὸν κάβο, ὅπου θὰ στεκότανε μιὰ-δυὸ ὥρες μονάχα, γιὰ νὰ ξεφορτώσῃ κάτι λαθρεμπορικά εἶδη, κι' ὅπου μπορούσαμε νὰ πᾶμε νὰ τὸν ἀνταμώσουμε. Μᾶς ἔγραψε ἐκὼς πὼς εἶχε πολλὰς ἐλπίδες νὰ ἱκανοποιηθῇ καλὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ ταξίδι, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ γυρίσῃ χαρτζηλικιώμενος, ὅπως ποθοῦσε, στὴν πατρίδα.

Ἡ γλυκεῖα προσδοκία πὼς θάβλεπε, μετὰ δέκα χρόνια, τὸ πρῶτο τῆς παιδί, ἀναγάλλαζε τὴ φτωχή μου μαννούλα. Τὸ γράμμα τοῦ ξενιτεμένου μας εἶτανε πηγὴ γλυκασμοῦ κ' εὐτυχίας γι' αὐτήν, ἀπὸ τὴ στιγμή πὺν τῶλαβε.

Ἀφοῦ μ' ἀνοιχτά, μὲ τεντωμένα μάτια ξανάκουσε τὸ διάβασμα τοῦ γραμμάτου, ἔτρεξε νὰ στιβάξῃ σ' ἓνα σάκκο μέσα κάτι ροῦχα καὶ σ' ἓνα τριεσιάνικο καλάθι κάτι κουλούρια, αὐγά καὶ φρούτα, πὺν θὰ φέρναμε στὸ Μῆτσο μας.

Ὁ ἥλιος μόλις εἶχε βασιλέψει. Καὶ τὸ σκοτάδι σιγὰ-σιγὰ ἄρχισε νὰ θρονιάζεται μέσα στὸ σπίτι μας.

Ἀξάφνου ἀκοῦμε ἀπὸ τὴν αὐλή: «Κυρά Γιαννούλα, κυρά Γιαννούλα».

Καταλάβαμε πὼς εἶταν ἡ φωνὴ τοῦ κουμπάρου μας, τοῦ Κωσταντῆ, καὶ τρέξαμε κ' οἱ δύο μας ἀνυπόμονοι στὴν πόρτα νὰκούσουμε. Τὸν εἶχαμε παρακαλέσει τὸ μεσημέρι πὺν περνῶντας τραβοῦσε γιὰ τὸ περιβόλι του, νὰ κοιτάξῃ κατὰ τὸ πέλαγος ἂν ἔρχεται κανέν' ἄρμενο. Ἡ μάννα μου τοῦ εἶχε πῆ ἐμπιστευτικὰ ὅλη τὴν ὑπόθεσι.

—Ἐνα τρεχαντήρι, καὶ θὰν' ἐξάπαντος ἐκείνο, στάθηκε στοῦ Πουνέντη τὸν κάβο, μᾶς εἶπε σιγανά. Τρέξετε νὰ προφτάξετε, γιὰτὶ τὰ παννιά του δὲν τᾶχει μαζεμένα...

—Σπολλάτη σου, κουμπάρε, γιὰ τὸν κόπο, πὺν ἔλαβες, εἶπε μὲ τρεμουλιαστὴ ἀπὸ χαρὰ φωνούλα ἡ μάννα μου.

Τρέξαμε ἀμέσως μέσα στὸ σπίτι. Χωρὶς χρονοτριβὴ φορτώθηκε ἡ μάννα τὸ σάκκο μὲ τὰ ροῦχα κ' ἐγὼ σήκωσα τὸ καλάθι στὸν ὄμο. Καὶ ἐκινήσαμε.

Ὁ δρόμος ἴσαμε τοῦ Πουνέντη τὸν κάβο θὰ εἶτανε ὡς δυὸ-δυνόμιση ὥρες.

Μιλιά δὲν ἔβγαζε κανένας μας. Ἡ ἀναπνοὴ μας εἶτανε κουραστικὴ. Καὶ τὰ μάτια μας παντοτινὰ καρφωμένα στὶς πετρώδικες στενωτοπιᾶς καὶ στὰνηφορικὰ μονοπάτια πὺν περνούσαμε. Ὁ καιρὸς μπουνάτσα, χαρὰ Θεοῦ.

—Μάννα, περπάτα πιὸ σιγὰ, νὰ μὴ πολυκουραστῇς.

—Πᾶμε, γιέ μου, νὰ μὴ μᾶς φύγῃ Παναγιά μου, φύλαε, νὰ μὴ φανῇ τίποτα.

Τὰ στερνὰ λόγια τῆς μάννας μου ξυπνίσανε στὸν νοῦ μου τὸ ξαφνικὸ τσάκωμα ἐνὸς ἄλλου λαθρεμπορικοῦ, μιανῆς πουμπάρδας πενήντα τόνων, τὴν περασμένη βδομάδα. Καὶ κάποιος φόβος συνεπῆρε τὰ μέλη μου ὅλα.

Εἶχε σκοτεινιάσει γιὰ καλὰ. Χασοφεγγαριὰ κείνη τὴν ὥρα. Θᾶβγαине κατὰ τὰ μεσάνυχτα τὸ φεγγάρι. Ὁ οὐρανὸς καταστόλιστος ἀπὸ γλυνκόφωτα ἀστέρια. Ὁ Γαλαξίας χαμογελοῦσε. Ἀνεβήκαμε τὸν πρῶτον ἀνήφορο. Κι' ἀρχίσαμε νὰ περνοῦμε πῶρα ἕναν ἴσιο δρόμο, τὸ δρόμο τ' Ἀη-Γιωργιοῦ.

Μήνας Ἀπρίλης. Ἀνθισμένες οἱ φασκομηλιές ἀπὸ τὴ μιὰ κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά τοῦ δρόμου μας ἀριοπετούσανε τὴν ὁμορφὴ τους μνηρουδιά. Κάτι ἑλιές φαινόντανε σὰ μαῦροι, σωροὶ δῶθε-κειθε σκορπισμένοι.

—Μαννούλα, νὰ σταθοῦμε νὰ ξεκουραστῇς λιγάκι.

—Πᾶμε, πᾶμε, γιέ μου.

—Ἐ / τότες δὸς μου νὰ σηκώσω ἐγὼ καὶ τὰ ρούχα. Λαχανιάζεις πολύ...

—Ὅχι, ὄχι, δὲν εἶναι δὰ καὶ πολὺ βαρὺ τὸ φόρτωμά μου. Πᾶμε, μπρός....

Κ' ἡ μελλούμενη γλυκαπαντοχὴ μὲ τὸ γιό της ἀναφέρωνε τὴν ψυχὴ καὶ τόνωνε τὸ κατακουρασμένο κορμὶ τῆς μάννας μου.

Ἀφίσαμε πίσω μας τὸν ἴσιο δρόμο. Κι' ἀφοῦ ἀνεβήκαμε ἕναν ἄλλο ἀνήφορο, ἀντικρύσαμε τοῦ Πουνέντη τὸν κάβο.

Σταθήκαμε. Καὶ ρίξαμε τὴ ματιά μας πρὸς τὰ ἐκεῖ. Κάτι παννιὰ καραβιοῦ ἀσπρολογούσανε.

—Θωρεῖς τίποτα μάννα; τῆς λέω μὲ κρυφὴ χαρὰ.

—Ἐκεῖνα τᾶσπρα ἔ; Ἄντε, γιέ μου, νὰ προφτάξουμε....

Καὶ ξεκινήσαμε πιδ βιαστικοί. Κατήφορος τώρα. Κ' ἕνας δρόμος γεμάτος στρογγυλωπὲς πέτρες, ἄθλιος, τρισκατάρτος δρόμος. Γλυστρούσανε τὰ πόδια μας κάθε λίγο καὶ λιγάκι. Κάπια τρομαχτικὴ προαίστησή μ' ἔκανε νὰ φοικιάσω.

—Μαννούλα πρόσεχε, γιὰ τὸ Θεό. Ὁ δρόμος εἶνε κακόβολος.

—Ἐννοια σου. Πᾶμε.

Τὰ βήματά μου πιδ ἐλαφρὰ τώρα. Τῆς μάννας μου τρικλίζανε τὰ πόδια. Ἡ μητέρα μπροστὰ κ' ἐγὼ ἀπὸ πίσω.

Κάτιου νυχτοκόρακα ἡ στριγγιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ ξερβιά μας.

—Τὸ κεφάλι σου νὰ φᾶς, ψιθύρισε ἡ μάννα μου μόλις τὴν ἄκουσε.

Χωρὶς νὰ θέλω φοβήθηκα. Μιά πρόληψη, ἀπὸ παιδὶ φυτεμένη στὴν ψυχὴ μου, ἀναστάτωσε τὴν ψυχὴ μου μέσα σ' ἐκείνη τὴ μαύρη κ' ἔρημη περικυκλωσιά. Καὶ μὲ πήρανε κάτι θλιφτοὶ στοχασμοί.

Κ' ἐνῶ μὲ σκυμμένο πρόσωπο συλλογιόμουνα, ξάφνου «Ἄαα...» ἄκουσα μπροστὰ μου κ' ἀνατινάχτηκα.

Εἶταν ἡ φωνὴ τῆς μάννας μου, ποὺ σκόνταψε σ' ἕνα μεγάλο λιθάρι κ' ἔπεσε μπρούμυτα. Ἐνιωσα πὼς ἔτρεμα ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια. Πέταξα τὸ καλάθι, ποὺ σήκωνα, κ' ἔτρεξα κοντὰ της. Ἐαπλωμένη φαρδιά πλατιά ἡ κακότυχη. Τὸ βαρὺ της σῶμα ἔπεσε ἀπάνω σὲ κάτι φοβερὰ ἀγκυλωτὲς πέτρες.

—Ἀχ! ἄχ! κακὸ ποὺ τῶπαθα, κακὸ ποὺ τῶπαθα... φώναξα.

Καὶ προσπάθησα νὰ τὴ γυρίσω τ'ἀνάσκελα. Τίποτα. Οἱ δυνάμεις μου φευγάτες ἀπὸ τὴ φρίκη. Καὶ τὸ κορμὶ της μολύβι. Λὲς καὶ καρφώθηκε στὴ γῆ, ἔτσι ποὺ εἶτανε ἔαπλωμένη μπρούμυτα μὲ τὰ χέρια τετωμένα στὰ πλάγια καὶ τὸ κεφάλι πρὸς τὸν κατήφορο.

—Μάννα μου, μαννούλα μου....

Σιγή, τσιμουδιά.

Τραβούσα, ξεριζώνα τὰ μαλλιά μου. Δάγκωνα τὰ δάχτυλά μου.

Μὲ τὰ πολλὰ, σὲ λίγο, κατάρθωσα τέλος νὰ γυρίσω τὸ κορμί της. Τὸ πρόσωπό της καταρημαγμένο. Κι' ἀπὸ τὸ στόμα της ἔτρεχε βροῦση τὸ αἷμα. Τὰ μάτια της ἀνοιχτά, ἀκίνητα σὰ γυαλένια, νεκρά.

—Πάει, γλύτωσε. Μάννα... μάννα....

Τὸ βουνό, πέρα, ἀντιλαοῦσε τῇ φωνῇ μου.

Ἕνας πόνος στὴν καρδιά μὲ ζάλισε. Κάθισα. Ὅταν συνῆρθα, εἶδα πὼς κάτω ἀπὸ τὸ στήθος της ἔτυχε ἡ πιὸ σουβλερὴ πέτρα.

—Τώρα τι νὰ κάνω, τι νὰ κάνω;...

Δάκρυα δὲν τρέχαν ἀπὸ τὰ μάτια μου. Νὰ φωνάξω δὲ μπορούσα. Νὰ κουνηθῶ δὲν εἶχα τὴ δύναμη. Σύσσωμος τρεμούλιαζα σὰν τὸ ψάρι μὲς στὸ δίκτυ. Ἕνας θόρυβος ὀδυνηρὸς τάραζε τὸ μυαλό μου. Καὶ τ' αὐτιά μου βουίζανε. Ἀγκάλιασα τὸ κορμί τῆς μάννας μου κ' ἔπεσα σὰ σὲ λήθαργο.

Δὲν ξέρω πόσην ὥρα ἔμεινα ἔτσι, βυθισμένος σὲ κείμενον τὸ μολυβένιον ὕπνο, σὲ κείνη τὴν ἐφιαλτικὴ νάρκη.

Ξύπνησα. Ἄθελα τινάχτηκα καὶ στάθηκα στὰ πόδια μου σαστισμένος. Σὰ νὰρχόμουν ἀπὸ κάποιον ἄλλο κόσμο. Τὸ φεγγάρι βγαλμένο κι' ἀψηλωμένο τώρα στὸν κατακάθαρο οὐρανό. Κοίταξα πρῶτα τὴ μάννα μου. Τὰνοιχτὰ μάτια της, σκεπασμένα μὲ τῆς νέκρας τὴν ἄσπρη σκεπὴ, πῆρανε μιὰν ἀλλόκοτη λάμψη ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

—Μοῦ πάει γιὰ πάντα ἡ μαννούλα μου, ψιθύρισα κ' ἔσφιξα τὸ κεφάλι μου μὲ τὰ χέρια.

Ὅστερ' ἀγνάντεψα κατὰ τοῦ Πουνέντη τὸν κάβο. Τὸ τρεχαντήρι τᾶδερφοῦ μου, δεμένο πίσω ἀπὸ τὸ καταδιωχτικὸ βαποράκι, τὴν ἀκταιωρὸ, μ' ἀμάζευτα παννιὰ, ἀκολουθοῦσε λὲς τὸ δῆμιό του, τραβοῦσε πρὸς τὴν κατάδική του.

—Μοῦ πάει κι' ὁ ἀδερφός μου, ποῖος ξέρει γιὰ πόσα χρόνια, ψιθύρισα πάλι κι' ἔσφιξα πιὸ γερά τὸ κεφάλι μου.

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ